

SONet BOTNIA
Keski-Pohjanmaan alueellinen ohjausryhmä
-ajankohtaista SONet BOTNIAssa
ja yleisesti sosiaalialan osaamiskeskuksissa

vs. kehitysjohtaja Anne Saarijärvi

14.6.2019

Vielä SONet BOTNIA:n kehittämispäivästä 12.4.2019

Päivän työskentelyn päätavoitteena oli:

- aiemmin hyväksytyn **toimintasuunnitelman painopisteiden priorisointi**
- sisältöjen kirkastaminen ja konkretisoiminen toiminnaksi 2019-2020/
toimintasuunnitelmaan yhdessä tiimin, johtoryhmän ja alueellisten ohjausryhmien kanssa -
huomioiden toiminnan ajurit!

Vaikka varsinainen SONet BOTNIA:n skenaariotyöskentely/toiminnan vision uudistaminen toteutetaankin myöhemmin...

Keskusteluissa alustavien yhteisten näkemysten tuottaminen siitä:

- mihin SONet BOTNIA:ssa yhteisesti sitoudutaan ja mikä on perustoiminnan ajatus uudessa viitekehyksessä?
- mitä SONet BOTNIA:n työ on ja mitä sen pitäisi olla (fokus ja alustava visio)?
- keitä ovat ja mistä löytyvät yhteistyökumppanit?
- miten ja millä tavalla toimintaa tulee yhteistyössä tarkastella tarvittavan uudella tavalla? vai mahdollistaako nykytilanne sittenkin paluun sosiaalihuollon ja - alan sekä sosiaalityön peruskysymysten äärelle?
- **HUOM Hallitusohjelma on julkaistu, mutta sisällöt osaamiskeskustoimintaan 2019-2020 ovat yhä auki mm. tuleva TKI -rakenne, erilaisten selvitysten anti jne.**

SONet BOTNIA:n yhteiset sisällölliset painopisteet toimintasuunnitelmassa vuosille 6/2019- 2020 (13.6. 2019)

- 1) Sosiaalihuollon käytännönläheinen kehittäminen kunta- maakunta- ja yhteistyöalueilla
- 2) Sosiaalisen vahvistaminen (läpileikkaavana periaatteena)
- 3) Sosiaalialan alueellisen - ja tutkimuspohjaisen tietotuotannon vahvistaminen ja tukeminen
- 4) TKI-toiminnan ja sen rakenteiden edistäminen sekä määrittely
- 5) Systemaattinen sosiaalialan tiedonhallinnan ja tietojohdamisen kehittäminen sekä sosiaalipalvelujen digitalisointiosaamisen kehittäminen
- 6) Pohjoismainen erityistehtävä
- 7) (Osaamiskeskustoiminnan rahoituksen turvaaminen)

>alueellisissa suunnitelmissa kuvataan tarkemmin linjausten mahdollistavaa käytännöntason kehittämistyön ja sen tukemisen konkretiaa

STM: SOSIAALIALAN KEHITTÄMISEN TULEVAISUUTTA SUUNTAAVA KEHITTÄMISTYÖN KOKONAISUUS 2019/ MIETINNÖT JA SELVITYKSET:

- *Kananoja & Ruuskanen: Selvityshenkilön ehdotukset lastensuojelun toimintaedellytysten ja laadun parantamiseksi.*
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161379/Selvityshenkilön_edellytykset_lastensuojelun.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- *Halila, Kaukonen, Malja & Savola (toim.): Lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskukset LAPE-muutosohjelmassa tehdyn valmistelutyön loppuraportti.*
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161534>
- *Muuri Anu: Sosiaalihuollon tutkimuksen ja kehittämisen rakenteet uudistuvassa sotessa ("3 suositusta & 12 toimenpidettä")* <https://stm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-00-4075-8>
- *Karjalainen, Metteri & Strömberg-Jakka: TIEKARTTA 2030. Aikuisten parissa tehtävän sosiaalityön tulevaisuusselvitys* <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161612>
- *Pohjola Anneli: Sosiaalihuollon ammattihenkilölain muutostarpeet*
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161536/STM_rap_2019_16_Sosiaalihuollon_ammattihenkilölain_817_2015_muutostarpeita_koskeva_selvitys.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- *Liukko Eeva & Nykänen Eeva 2019: Sosiaalityön tulevaisuus. Sosiaalityö julkisena hallintotehtävänä*
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161660/Rap_47_2019_Sosiaalityön_tulevaisuus.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sosiaalialan osaamiskeskusten kannanotot 2019

1. *SOSIAALITYÖN YLIOPISTOLLISEN KOULUTUKSEN, TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTOIMINNAN JA OSAAMISKESKITTYMIEN TURVAAMINEN 13.3.2019*
2. *SOSIAALIHUOLLON TIEDONHALLINNAN JA PALVELUJEN DIGITALISOINNIN OSAAMISEN TURVAAMINEN 3.4.2019*
3. *KANNANOTTO HALLITUSNEUVOTTELUIHIN 10.5.2019*
4. *OSAAMIS-JA TUKIKESKUSTOIMINTA 21.5.2019*

1. SOSIAALITYÖN YLIOPISTOLLISEN KOULUTUKSEN, TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTOIMINNAN JA OSAAMISKESKITTUMIEN TURVAAMINEN *(Sosnetin & sosiaalialan osaamiskeskusjohtajien kannanotto sosiaalihuollon osaamisen varmistamiseksi)*

-korostaa **sosiaalityön yliopistollisen koulutuksen ja korkeatasoisen tutkimuksen turvaamista myös tulevaisuudessa**

-sosiaalihuollon nykyistä laajemmin tieteellisesti tutkitun tietoperustan, yhtenäisemmän tiedonhallinnan, sujuvamman tiedolla johtamisen ja systemaattisemman palvelujen digitalisoinnin tarpeet on tunnistettu ja niihin vastaaminen edellyttää **monipuolista ja koordinoitua osaamisen kehittämisen yhteistyötä**

Tuleville yhteistyöalueille (erva) on **perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon osaamiskeskittymät (5)**

- **huolehtimaan** toiminta-alueellaan yhtä maakuntaa laajemmista tutkimus-, koulutus- ja kehittämissyhteistyön tehtävistä koko maassa yhtenäisesti
- **toimimaan työpareina** niin yliopistolliselle sosiaalityön koulutukselle ja tutkimukselle kuin valtionhallinnon ja maakuntien/kuntayhtymien toimijoille
- LAPE-kärkihankkeessa ennakoidut osaamis- ja tuki- eli **OT-keskusten ydinyksiköt (5)** on perusteltua sijoittaa mainittuihin **yhteistyöalueen osaamiskeskittymiin**

-Sosiaalihuollon **kehittämISRakenteet, toimintamahdollisuudet sekä tutkimus- ja kehittämistyön rahoitusperiaatteet** on tarkoituksenmukaista toteuttaa lakisääteisesti ja valtakunnallisesti yhtenevästi terveydenhuollon kanssa

Sosiaalityön tiedon kumuloituminen >

Osaamis-
keskittymä

selvitys-, vertailu – ja arviointitiedon puute alueilla

Osaamiskeskittymien ja yliopistojen hyvä yhteistyö palvelee koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tutkimuksellisen tiedontuotannon ja -välittämisen tarpeita – **sosiaalialan osaamiskeskukset tiiviisti mukana!**

->**Monitoimijainen, hallinnonraajat ylittävä, yhteistyöalueiden laajuinen yhteistyö ja kehittämistyö edellyttää**

- realistisia toimintaedellytyksiä tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoimintaan, selkeää toimintavaltuutusta sekä asianmukaisia resursseja vastata mahdollisimman yhteneväisesti kehittämisestä (SO&TE)
- kansallista erikoistumista ja yhteistyötä (ml. resurssien tehokas käyttö sekä kehittämistoiminnan kansainvälistyminen)

OSKET

TKI-
RAKEN
NE

TUTKI
MUS

2.SOSIAALIHUOLLON TIEDONHALLINNAN JA PALVELUJEN DIGITALISOINNIN OSAAMISEN TURVAAMINEN (3.4.19)

Systemaattista sosiaalialan tiedonhallinnan ja tietojohtamisen kehittämistä sekä sosiaalipalvelujen digitalisointiosaamisen kehittämistä on tuettava!

Tiedonhallinnan kehittäminen

- **Kanta -palveluiden ja sosiaalihuollon asiakastiedon arkiston käyttöönotto sekä kirjaamisosaamisen kehittäminen** (huomioiden asiakirjojen rakenteet, kirjaamisen määrämuotoisuus, asiakkaan osallisuus, eettisyys ja läpinäkyvyys) yhtenäiseksi ovat tärkeitä edellytyksiä vertailukelpoisen yhdenvertaisen tiedon saamiselle sosiaalihuollosta päätöksen teon tueksi (vrt. lait><käytännön työarki)
- Kansa koulu-hanke (2015-2019): 2000 valmentajaa, 30 000 ammattilaista-silti vain n.1/5 sosiaalihuollon henkilöstömäärästä
- tehtävänä yhä mm. rajapintakirjaaminen, valmentajien tukeminen, kirjaamisosaamisen levittäminen julkisille ja yksityisille

Sosiaalihuollon sähköisten palvelujen digitalisoinnin turvaaminen ja edistäminen

Sosiaalihuollon **sähköisten palvelujen tarjonnan monipuolistaminen ja lisääminen, saavutettavuuden turvaaminen, osaamisen systemaattinen vahvistaminen** ml. selkokieliyys & monikanavainen viestintä

Edellytyksinä: palveluprosessien modernisointi uudennlaisin yhteistyömuodoin, yhteistoiminnallinen kehittämisen koordinointi, linjaaminen ja tukeminen, käytettävyyden parantaminen ja käyttöönottamisen tukeminen

Sosiaalialan osaamiskeskukset voivat:

- **osallistua valtakunnallisesti ja alueillaan digitaalisten sosiaalipalvelujen ja integroitujen sote-palvelujen kehittämiseen palvelujen laajemman ja yhdenvertaisemman saatavuuden turvaamiseksi (esim. valmentajatahona sosiaalialan/sosiaalityön osaamisen ja asiantuntijuuden vahvistamiseksi)**
- tarjota organisaatioille asiantuntijapalvelua Kanta -palveluiden käyttöönoton tueksi
- tukea osallistavan ja eettisesti kestävän kirjaamisosaamisen käytäntöön vientiä (lain ed. tavalla)
- tukea jo kouluttautuneita kirjaamisvalmentajia työssään (edelleen)
- viedä osaamista sote -rajapintojen ammattilaisille
- kehittää palvelutehtävittäin syventävää kirjaamisosaamista

Edellytyksenä kuvatulle yhteistyölle ja strategisten kumppanuuksien luomiselle: riittävä toimintamandaatti ja asianmukaiset resurssit!

Kannanotto hallitusneuvotteluihin (10.5.2019)

Valtakunnallinen sosiaalialan osaamiskeskusten johtajien verkosto esittää, että tulevaan hallitusohjelmaan kirjataan tavoitteeksi:

1. Heikommassa asemassa olevien palvelut pitää turvata, minkä vuoksi sosiaalihuollon ja sosiaalityön tutkimusperustaista kehittämistä vahvistetaan valtakunnallisesti.
2. Sosiaalihuollon kehittämistoiminnan resursointia on pikaisesti nostettava, jotta terveydenhuollon etumatkaa saadaan kurottua.
3. Systemaattista sosiaalialan tiedonhallinnan ja tietojohdamisen kehittämistä sekä sosiaalipalvelujen digitalisointiosaamisen kehittämistä on tuettava.

Verkosto kiinnittää kannanotossaan hallitusneuvotteluihin huomiota seuraaviin seikkoihin:

1. **Sosiaalialan osaamiskeskusjohtajat esittävät, että tulevassa hallitusohjelmassa huomioidaan sosiaalityön olevan erityistä asiantuntijuutta vaativa ala, joka tarvitsee kehittyäkseen vahvat tutkimuspohjaiset kehittämisen rakenteet ja pitkäjänteistä työtä**

Sosiaalihuollon asiakkaiden tarvitsemien palvelujen ja sosiaalityön tulee perustua tutkittuun tietoon ja järjestelmälliseen kehittämiseen. Tiedolla johtamisen systemaattinen hyödyntäminen vaatii kuitenkin vielä paljon työtä ja rakenteiden jämäköittämistä. Sosiaalialan osaamiskeskukset ovat muodostaneet omilla alueillaan kattavat verkostot ja rakentaneet luottamuksen, jonka varaan voidaan perustaa kansallista ja koko maan kattavaa kehittämistoimintaa pitkäjänteisesti, laadukkaasti ja vaikuttavasti. Osaamiskeskukset voivat myös toimia alueensa TKI-toiminnan koordinoijina ja suunnittelijoina.

2. **Valtakunnallisesti kattavan kehittämisrakenteen vahvistamiseksi sekä sosiaalialalle esitettävän kehittämisohjelman toteuttamiseksi, sosiaalialan osaamiskeskusten valtionavustusta korotetaan 5 miljoonaan euroon vuonna 2020.** (nyk. 2,95 M€).

Osaamiskeskusten valtionavustus on pysynyt samalla tasolla lähes 17 vuotta. Tarve sosiaalialan kehittämiselle on kasvava ja ammattilaisten osaamisen vahvistaminen vaatii jatkuvaa työtä. Sosiaalityö ja koko sosiaaliala tarvitsevat uudistuakseen valtakunnallisen ja yhtenäisen kehittämisohjelman sekä vahvemmat ja pitkäjänteisemmin turvatut resurssit valtakunnan laajuiselle sosiaalialan osaamiskeskustoiminnalle.

3. **Tiedonhallintaa, tietojohdamista ja digiosaamista on tuettava**

- alueiden organisaatiot tarvitsevat asiantuntijoiden tukea Kanta-palveluiden käyttöönottoon, asiakastiedon määrämuotoisen kirjaamiseen ja organisaatioiden toimintatapojen muutokseen sosiaali- ja terveydenhuoltoa uudistettaessa. Sosiaalialan osaamiskeskukset toimivat mielellään tukena näissä asiantuntijatehtävissä, kun työnjaosta sovitaan selkeästi ja toteuttaminen resursoidaan asianmukaisesti koko maassa. Nykyisin sosiaalihuollosta saadaan liian vähän irti tietoa, joka auttaisi päätöksenteossa organisaatioiden johtoa tai sosiaalihuollon järjestämisvastuuta kantavia tahoja.

Kannanotto OT-keskustoiminnan kehittämiseen (21.5.2019)

- Edellisen hallituskauden lapsi- ja perhepalvelujen kärkihankkeessa (LAPE) ehdotettiin, että erva-alueille perustettaisiin **verkostoperiaatteella toimivia osaamis- ja tukikeskuksia**. Tätä työtä on perusteltua jatkaa valtakunnallisen OT-työryhmän ehdottamien linjausten mukaisesti. Nykyisiä kehittämisrakenteita, kuten **sosiaalialan osaamiskeskuksia, tulee hyödyntää** sote-uudistuksen toteutuksessa sekä sote-palveluja integroivassa kehittämistyössä.
- OT-työskentely **edellyttää sekä alueellisia että valtakunnallisia resursseja**. Varsinkaan valtakunnan reuna-alueilla työ ei etene, jos sille ei turvata tasapuolisia mahdollisuuksia kehittyä. Tällä hetkellä työskentely on lähes pysähdyksissä muualla kuin pääkaupunkiseudulla. OT-keskustustyön kehittämiseen tarvitaan **sekä alueelliset koordinaattorit että pilotointirahoitusta**.
- Sosiaalihuollon kehittämisrakenteen näkökulmasta on tärkeää myös huomata, että OT-keskusasian **tulisi läpäistä kaikki sosiaalihuollon osa-alueet**. Sosiaalialan tutkimus- ja kehittämisresurssit eivät kuitenkaan riitä koko alan kattavan konseptin uudistamiseen yhdellä kertaa.
- Siksi esitetään, että OT-keskustoiminnan mallinnuksessa ja pilotoinnissa keskityttäisiin **ensin lasten, nuorten ja perheiden palveluihin**. Tämä palvelukokonaisuus on niin laaja, että siinä päästään testaamaan OT-konseptia ja tulevaa lainsäädäntöä kattavasti.
- Sosiaalialan osaamiskeskuksat ovat valmiita linjaamaan omaa työskentelyään OT-keskustoimintaa tukevaksi, jos *selkeät toimintamandaatit ja kohtuulliset lisäresurssit* sen mahdollistavat.

Sosiaalialan osaamiskeskusten uusia avauksia:

SONet BOTNIAssa käynnistetty/suunnitteilla:

Toimintana maakunnissa -mm. lapen, aikuissosiaalityön (PRO SOS) ja Kansa-koulu II -kehittämistyön juurruttaminen ja edistäminen

Yhteisinä sisältöinä -yhteiset toiminnan vuositeemat jatkossa perinteisen kehittäjäverkostotoiminnan sijaan?

- 2019 **vaikuttavuus** (käynnistymässä työpajakokonaisuus), jatkossa 2020 myös **rakenteellinen sosiaalityö**, ml. sosiaalinen raportointi?, **sosiaalityön integraatio?** (sosiaalityön sisällä, SI-SO-TE:ssä, lapset-aikuiset-ikäihmiset -ulottuvuudella) VASSO kehittänyt sosiaalisen raportoinnin mallia, jolla tietoa kunnan/alueen sosiaalisesta tilanteesta, ilmiöistä. Kyseessä yksinkertainen SHL:n mukainen sosiaalisen raportoinnin väline, jota tarjotaan sosiaalisen raportoinnin mallia osaksi tulevaa sosiaalityön kehittämisohjelmaa. Tähän asti kukin oske voi viedä asiaa eteenpäin yhteistyössä Vasson kanssa, jolla on nyt 2 vuoden rahoitus asian edistämiseen. Myös SB:ssä kiinnostusta asiasta

Kansallisesti osaamiskeskuksissa vireillä (yhteiset kannanotot):

Sosiaalihuollon tutkimus /tutkimuksellisen kehittämistoiminnan ja osaamiskeskittymien turvaaminen (yhteinen kannanotto SOSNetin kanssa)

Sosiaalihuollon tiedonhallinnan ja palvelujen digitalisoinnin osaamisen turvaaminen systemaattinen sosiaalialan tiedonhallinnan ja tietojohdamisen kehittäminen sekä sosiaalipalvelujen digitalisointiosaamisen kehittäminen

- sähköisten palvelujen/digitaalisten sosiaalipalvelujen yhteistoiminnallisen kehittämisen koordinointi
- Osaamiskeskusten tarjoama Kansa-koulu kehittämistyön tukeminen jatkossa sosiaalihuollon määrämuotoisen kirjaamisen käyttöönoton edistämiseksi Kanta-palveluihin liityttäessä
 - asiantuntijapalvelu - kartoitukset, tuki prosessien muutoksessa ja käytäntöjen arkeen viemisessä, koulutettujen kirjaamisvalmentajien tukeminen jne., verkostotapaamiset ja tiedottaminen, osallistava ja eettisesti kestävä kirjaamisvalmennus, soterajapintojen kirjaamisvalmennus ja syventävän kirjaamisosaamisen kehittäminen palvelutehtävittäin
 - osallistuminen valtakunnallisesti ja alueillaan digitaalisten sosiaalipalvelujen ja integroitujen sosiaalipalvelujen kehittämiseen
- Ehtona toimintamandaatti ja asianmukainen resursointi!

OT (osaamis- ja tukikeskustoiminnan) tekeminen ja tukeminen ”tutkimuksellinen kehittämistoiminta” – yhteistoiminta-alueet

Sosiaalialan osaamiskeskusten strategioiden yhteydet kansallisiin sote- tavoitteisiin

Osaamiskeskusten toiminnan tavoitteiden yhteydet kansallisiin strategiaan tavoitteisiin:

- Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden **integraatio** (paljon palveluja käyttävät asiakkaat)
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden **saatavuus ja saavutettavuus**
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden **digitalisaatio**
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden **johtaminen ja tiedonhallinta** (tiedon laatu ja indikaattorityö)
- **Sosiaalityön kehittäminen** (erityisesti aikuissosiaalityön)
- LAPE-hankkeen **jatkotyöt**
- Valtakunnalliset **strategiat** (esim. lapsi- ja mielenterveysstrategiat)
- Hallituksen **sote- uudistuksen tavoitteet**

(Anu Muurin selvitys 2019)

Selvityshenkilöraportti

Sosiaalihuollon tutkimuksen ja kehittämisen rakenteet uudistuvassa
sosiaali-ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä

(STM Raportteja ja muistioita 2019:40)

SOSIAALIHUOLLON TUTKIMUKSEN JA KEHITTÄMISEN RAKENTEET UUDISTUVASSA SOSIAALI-JA TERVEYDENHUOLLON PALVELUJÄRJESTELMÄSSÄ:

THL:n selvityshenkilö Anu Muuri

Suositus 1: *Sosiaalihuollon vaikuttavuuden parantaminen vaatii pitkäjänteistä työtä ja toimenpiteitä* (mm. SOS-VTR -rahoitus)

Suositus 2: *Sosiaali-ja terveydenhuollon TKI-rakenne kaipaa selkiyttämistä, sopimista ja sääntelyä kaikilla tasoilla* (alueellisten ja kansallisten toimijoiden roolien ja vastuiden selkeä määrittely)

Suositus 3: *Sosiaalialan osaamiskeskusten osaaminen esiin – organisoinnin tavasta riippumatta* (tunnistaminen alueellisessa kehittämistyössä erityisesti sosiaalipalvelujen ja yhteisten sote-palvelujen kehittämisessä)

Tässä yhteistyökumppaneina myös SOSnet - yliopistoverkosto, THL, yhteinen kehittämistyön alusta sekä osaamiskeskusresurssien vahvistaminen

SOSIAALIHUOLLON TUTKIMUKSEN JA KEHITTÄMISEN RAKENTEET UUDISTUVASSA SOSIAALI-JA TERVEYDENHUOLLON PALVELUJÄRJESTELMÄSSÄ (Selvityshenkilöraportti 2019:40)

SUOSITUSTEN JA TOIMENPITEIDEN YHTEENVETO:

Suositus 1. Sosiaalihuollon vaikuttavuuden parantaminen (HO)

- luodaan erillinen sosiaalityön tutkimusta ja sen osaamisen vahvistamista tukeva VTR-tyyppinen rahoitusmekanismi (SOS-VTR) vuosille 2020 3 milj.€, 2021 6 milj. € ja 2022 10 milj€
- sosiaalityön tutkimukselle laaditaan kansallinen kuuden vuoden tutkimusohjelma SOS-VTR-rahoituksella
- valtion terveydenhuollon tutkimusrahoituksen (VTR) painopisteistä, jotka STM määrittelee, kohdennetaan puolet sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiotutkimukseen
- selvitetään mahdollisuuksia perustaa kuuteen sosiaalityön opetusta antavaan yliopistoon ja alan tutkimuslaitokseen lahjoitus/työelämäprofessuurit, jotka kohdentuvat sosiaalipalvelujärjestelmän tutkimukseen
- **Suositus 2: Sosiaali- ja terveydenhuollon TKI-rakenne (HO)** tulevassa sote TKI- rakenteessa määritellään selkeästi alueellisten ja kansallisten TKI- toimijoiden roolit, vastuut ja suhde toisiinsa (lainsäädännön tasolla)
- esitetään harkittavaksi, että alueelliseen TKI-toimintaan korvamerkittyä valtion rahoitusta
- kullekin erityisvastuualueelle perustetaan sosiaali- ja terveydenhuollon osaamiskeskus
- osaamiskeskustoiminta tulee käynnistää vaiheittain
- alueet ja STM tekevät sopimuksen kunkin alueen etenemisestä, toiminnan sisällöstä ja resursoinnista

Suositus 3: Sosiaalialan osaamiskeskusten osaaminen esiin(HO)

- osaamiskeskukset otetaan mukaan kansalliseen (esim. STM ja THL) ja alueelliseen kehittämistyöhön ja eri toimijat hyödyntävät [osaamiskeskusten tuoman lisäarvon](#) erityisesti sosiaalipalveluiden ja yhteisten sote-palveluiden kehittämisessä.
- osaamiskeskustoiminnan [neuvottelukunnan toiminta](#)a kehitetään siten, että käydään systemaattisesti vuosittain läpi yhteisiä kansallisia strategisia tavoitteita ja arvioidaan osaamiskeskusten edellisen vuoden toimintaa (harkintaan myös osa-aikaisen pääsihteerin palkkaus koordinoimaan neuvottelukunnan lukuisia lakisääteisiä tehtäviä)
- osaamiskeskukset lisäävät [yhteistyötä](#) sosiaalityön yliopistoverkoston [Sosnetin](#) kanssa mm. valmistelemalla toimenpidesuunnitelman, jolla osaamiskeskusten tutkimuksellista kehittämistä tuetaan ja vahvistetaan
- [THL ja sosiaalialan osaamiskeskukset](#) aloittavat säännöllisen yhteistyön. Yhteistyötapaamisissa tavataan johtoa ja teemoittaisissa tapaamisissa tutkijoita ja kehittäjiä sekä hahmotellaan tai käydään läpi mahdollisia yhteisiä hankkeita
- osaamiskeskukset ottavat käyttöön [Innokylä-fi](#) -kehittämistyön [alustan](#). Osaamiskeskukset huolehtivat, että alueella kehitettyjä hyviä käytäntöjä ja toimintamalleja kuvataan Innokylään ja siten levittävät oman kehittämistyönsä tulokset toisille osaamiskeskuksille ja laajemmin kansalliseen käyttöön. THL tukee osaamiskeskuksia tehtävässä.
- osaamiskeskusten [resursseja vahvistetaan](#) niin toimijoiden omilla kuin valtion panoksilla. Esitys: lisätään valtionavustusta seuraavaksi 4 vuodeksi tai siihen asti, kunnes seuraava sote-ratkaisu tehdään.

Rahoitusehdotus on [nykyisestä vajaasta 3 milj.eurosta, vuodelle 2020 5 milj.€, vuodelle 2021 6 milj.€ ja vuodelle 2022 eteenpäin 7 milj.€](#). Osaamiskeskuksille annetaan uudeksi tehtäväksi suunnitella ja koordinoida alueensa TKI-toimintaa.

Samassa yhteydessä turvataan osaamiskeskuksille määriteltyjen erityistehtävien hoitaminen niin, että tehtävän hoitamiseksi on käytössä vähintään 1 henkilötyövuoden resurssi.

POIMINTOJA HALLITUSOHJELMASTA:

- Päättäneen maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelutyön tuloksia hyödynnetään mahdollisimman laajasti. Valtion, maakuntien liittojen ja kuntien sekä yksityisten toimijoiden ja järjestöjen välisiä yhteistyökokeiluja edistetään vapaaehtoisuuden pohjalta ja niille selvitetään uusia rahoitusmalleja. (HO, 102)
- **Sosiaali- ja terveydenhuollon** uudistuksessa kootaan sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille. Myös pelastustoimen järjestäminen siirretään maakuntien tehtäväksi. Itsehallinnollisia maakuntia on 18. Maakuntien toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta säädetään erillisellä lailla. Alueiden päätöksenteosta vastaavat suorilla vaaleilla valitut valtuutetut. Asukkaiden osallisuutta ja käyttäjädemokratiaa vahvistetaan. Mahdollisuus käyttää palveluita yli maakuntarajojen säilytetään. Maakunnat tekevät yhteistyötä keskenään. Maakunnat tuottavat **palvelut pääosin julkisina** palveluina. Yksityinen ja kolmas sektori toimivat täydentävinä palveluiden tuottajina.
- Erityistason palveluiden turvaamiseksi muodostetaan **viisi yhteistoiminta-aluetta, jotka pohjautuvat voimassaoleviin erityisvastuualueisiin (erva)**.
- Sosiaali- ja terveyspalveluiden **vaikuttavuutta** ja tuottavuutta parannetaan, palveluiden kustannusten nousua hillitään ja niiden läpinäkyvyyttä ja avoimuutta lisätään.
- Voimavarat terveydenhuollon tutkimukseen (mukaan lukien hoitotyö ja valtion määräraha yliopistotasoiseen terveyden tutkimukseen) ja sosiaalialan tutkimukseen sekä kehittämiseen turvataan pitkäjänteisesti. **Rakennetaan Suomeen sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämisrakenne.**
- Laaditaan **sosiaalihuollon kehittämisohjelma** ja tuodaan sosiaalihuollon palveluita vahvemmin osaksi tulevaisuuden sote-keskusta.
- **Laajennetaan tutkimus- ja kehittämistoimintaa osana perustyötä.** (HO, 149)
- **Luodaan erillinen sosiaalityön tutkimusta ja sen osaamisen vahvistamista tukeva valtion rahoitus.** Vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiotutkimusta suuntaamalla siihen rahoitusta. (HO,155)
- **HO -erillisliite: Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus**
- Rauenneen sote-uudistuksen budjetoidun, mutta käyttämättä olevan tai valmistelusta palautuvan noin 250 miljoonan euron valmistelumäärärahan käytöstä sovittiin seuraavaa: Momentin 28.70.05 määrärahan käytöstä valmistellaan valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön sekä tarvittaessa muiden ministeriöiden yhteinen esitys hallituskauden ensimmäiseen JTS:ään ja tuleviin lisätalousarvioesityksiin.
- Samassa yhteydessä arvioidaan mahdollinen päällekkäisyys muun sote-sisältöuudistamisen kanssa. Valmistelumäärärahaa voidaan käyttää tietojärjestelmien yhteensovittamiseen, valtakunnalliseen ICT-valmisteluun, tuottavuutta edistäviin toimenpiteisiin ja muuhun sote- ja pelastustoimen kehittämistyön rahoitukseen. Tästä 250 miljoonan euron rahoituksesta osoitetaan **sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiotutkimukseen** 4 000 000 €.
- **Perustason palveluiden saatavuuden parantaminen tulevaisuuden sotekeskuksissa**
- Varmistetaan, että perusterveydenhuolto ja sosiaalipalvelut ovat jokaisen saavutettavissa oikea-aikaisesti ja laadukkaasti. Otetaan huomioon tuottajakentän monipuolisuus ja lähipalveluiden saavutettavuus. **Käynnistetään tulevaisuuden sote-keskusten kehittämisohjelma.**
- Ohjelma nivoutuu yhteen sote-rakenneuudistuksen valmistelun ja toimeenpanon kanssa. **Kehittämisohjelman** tarkoituksena on myös vahvistaa kansalaisten luottamusta julkisesti järjestettyihin sote-palveluihin. (HO, 149)
- Jaetaan tehtäviä yhä laajemmin eri ammattiryhmien välillä. **Moniammatillisten tiimien käyttö ja työnjaon kehittäminen** takaavat hoidon jatkuvuuden ja vaikuttavuuden, palvelujen sujuvuuden ja kustannusten hallinnan.

LAAJEMPI KOOSTE HALLITUSOHJELMASTA:

- **Sote -valmistelutyön tulosten hyödyntäminen ja määrärahojen käyttö**
- Päättäneen maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelutyön tuloksia hyödynnetään mahdollisimman laajasti. Valtion, maakuntien liittojen ja kuntien sekä yksityisten toimijoiden ja järjestöjen välisiä yhteistyökokeiluja edistetään vapaaehtoisuuden pohjalta ja niille selvitetään uusia rahoitusmalleja. (HO, 102)
- Rauenneen sote-uudistuksen budjetoidun, mutta käyttämättä olevan tai valmistelusta palautuvan noin 250 miljoonan euron valmistelumäärärahan käytöstä sovittiin seuraavaa: Momentin 28.70.05 määrärahan käytöstä valmistellaan valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön sekä tarvittaessa muiden ministeriöiden yhteinen esitys hallituskauden ensimmäiseen JTS:ään ja tuleviin lisätalousarvioesityksiin.
- Samassa yhteydessä arvioidaan mahdollinen päällekkäisyys muun sote-sisältöuudistamisen kanssa. Valmistelumäärärahaa voidaan käyttää tietojärjestelmien yhteensovittamiseen, valtakunnalliseen ICT-valmisteluun, tuottavuutta edistäviin toimenpiteisiin ja muuhun sote- ja pelastustoimen kehittämistyön rahoitukseen. Tästä 250 miljoonan euron rahoituksesta osoitetaan **sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiotutkimukseen neljä miljoonaa euroa.**
- Uudistus tarvitsee tuekseen toimivat tietojärjestelmä- ja tiedonhallintajärjestelmät sekä kattavan tietopohjan ja yhtenäisen tavan raportoida. Tietojärjestelmien yhteensovittaminen, ICT-valmistelu ja muu sote-kehittämistyön rahoitus turvataan siirtymävaiheen aikana.

Sosiaali- ja terveystalveluiden rakenneuudistus

- Sosiaali- ja terveystalveluiden uudistuksen keskeisinä tavoitteina on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystalvelut kaikille suomalaisille, parantaa talveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua.
- Talvelujärjestelmän haasteet ovat erilaisia eri puolilla maata. Väestöä menettävillä, ikääntyvillä alueilla sosiaali- ja terveystalveluiden saatavuudessa on ongelmia. Muun muassa pääkaupunkiseudulla väestönkasvu ja maahanmuuttajien määrän kasvu aiheuttavat haasteita sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämiseen.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon **toiminnan painopistettä siirretään perustason talveluihin ja ennaltaehkäisevään** toimintaan. Talvelut ovat yhteensovitettuja, hoitoketjut ovat sujuvia ja ihmiset saavat tarpeenmukaiset ja vaikuttavat talvelut oikea-aikaisesti.
- **Sosiaali- ja terveydenhuollon** uudistuksessa kootaan sosiaali- ja terveystalveluiden järjestäminen kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille. Myös pelastustoimen järjestäminen siirretään maakuntien tehtäväksi. Itsehallinnollisia maakuntia on 18. Maakuntien toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta säädetään erillisellä lailla. Alueiden päätöksenteosta vastaavat suorilla vaaleilla valitut valtuutetut. Asukkaiden osallisuutta ja käyttäjädemokratiaa vahvistetaan.
- Mahdollisuus käyttää talveluita yli maakuntarajojen säilytetään. Maakunnat tekevät yhteistyötä keskenään. Erityistason talveluiden turvaamiseksi muodostetaan viisi yhteistoiminta- aluetta. Alueet pohjautuvat voimassaoleviin erityisvastuualueisiin (erva).
- Maakunnat tuottavat talvelut pääosin julkisina talveluina. Yksityinen ja kolmas sektori toimivat täydentävinä talveluiden tuottajina.
- Sosiaali- ja terveystalveluiden vaikuttavuutta ja tuottavuutta parannetaan, talveluiden kustannusten nousua hillitään ja niiden läpinäkyvyyttä ja avoimuutta lisätään. (HO 151-152)

Demokratia, osallisuus ja luottamus yhteiskunnan instituutioihin vahvistuvat-----> syrjäytymisen ehkäisy, aikuissosiaalityö/vammaiset ja ikäihmiset

- Syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden avunsaantia tehostetaan viranomaisten valista palveluun ohjaamista kehittämällä. Syrjäytymisriskin tunnistamista kehitetään ja mahdollistetaan varhaisen puuttumisen malli, kun useampi syrjäytymisindikaattori täyttyy. (HO 143)
- Kuulemiskäytäntöjä ja vaikutusten arviointia parannetaan sekä lisätään kansalaisyhteiskuntaan liittyvää osaamista hallinnossa. (HO, 79) Köyhyys- ja syrjäytymisriski koskettaa ihmisiä entistä laajemmin. Hallitus puuttuu tähän määrätietoisesti. Erityisesti eläkeläisten ja lapsiperheiden köyhyyttä ja köyhtymistä vähennetään kehittämällä samanaikaisesti etuuksia ja palveluita.
- Tavoitteena on huolehtia kaikkien suomalaisten elintason kehityksestä ja tasaisemmasta tulonjaosta. Otetaan huomioon entistä paremmin *huono-osaisuuden riskitekijät ja huono-osaisuuden ylisukupolvisuus*.
- Kohdennetaan vaikuttavia palveluita riskiryhmille **aikuissosiaalityötä kehittämällä. (HO, 143)**
- Aktiivisilla toimilla kohti korkeaa työllisyyttä: **Nuorten työllisyyden tukeminen, Osatyökykyiset ja erityistä tukea tarvitsevat, Kehitetään välityömarkkinoita, Kuntouttavan työtoiminnan järjestelmä (sosiaalinen kuntoutus) (HO, 131).**
- Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaan pääteemaksi **nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen (HO,179)**
- **Vammaisten ihmisten yksilöllisten tarpeiden parempi huomioon ottaminen toteutetaan osana vammaispalvelulain uudistusta. Samalla kokeillaan kehitysvammaisten henkilökohtaisia budjetteja. Kokeilujen yhteydessä arvioidaan myös lainsäädännön muutostarpeet. (HO, 142)**
- Laaditaan **poikkihallinnollinen ikäohjelma** yhteistyössä eri ministeriöiden, kuntien, kolmannen sektorin ja muiden tahojen kanssa. (HO 144)

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ja johtamisen kehittäminen edellyttää tutkittua tietoa ja tiedolla johtamista

- Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö on tiiviisti mukana uudistuksen valmistelussa ja palveluiden kehittämisessä.
- Sosiaalipalveluiden ja terveydenhuollon sekä perus- ja erityistason palveluiden yhteensovittaminen eli integraatio... eri ammattiryhmien välinen yhteistyö on saumatonta, jotta palvelut eivät pirstoudu ja alueilla on edellytykset ja kannuste suunnitella palveluja kokonaisuutena.
- Palveluiden yhteensovittamisen tavoitteena on yhtenäiset palveluketjut ja erityisesti paljon palveluja tarvitsevien ihmisten hoidon ja hoivan kehittäminen.
- Perustason sosiaali- ja terveystalvet tuotetaan lähellä ihmistä. Kotiin vietäviä palveluja lisätään jatkamalla **digitaalisten ja etäpalveluiden kehittämistä** tavoitteena palveluiden saavutettavuuden parantaminen. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietopohja yhtenäistetään palveluiden laadun parantamiseksi ja kehittämiseksi.
- Rakennetaan **digitalisaation** edistämisen ohjelma, jonka myötä julkiset palvelut on oltava kansalaisten ja yritysten digitaalisesti saatavilla vuoteen 2023 mennessä. (HO, 153)
- Maakuntien ja kuntien välisellä yhteistyöllä tuetaan erityisesti lasten ja nuorten, ikääntyneiden, haavoittuvassa asemassa olevien ja paljon palveluja tarvitsevien ihmisten hyvinvointia. Palveluiden avulla vahvistetaan eri-ikäisten **ihmisten kykyä huolehtia omasta hyvinvoinnistaan ja terveydestään.**

Rahoitus sosiaalityön tutkimukseen ja integraatiotutkimuksen vahvistaminen

- Luodaan erillinen sosiaalityön tutkimusta ja sen osaamisen vahvistamista tukeva valtion rahoitus.
- Vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiotutkimusta suuntaamalla siihen rahoitusta. (HO, 154)
- **Sosiaaliturvan uudistaminen –eriarvoisuuden vähentäminen: Etuuksien ja palveluiden yhteensovittamista parannetaan seuraavasti:**
- Parannetaan palveluiden oikea-aikaisuutta. Palveluiden ja resurssien oikea kohdentaminen tulee toteuttaa osana vaikuttavaa sosiaaliturvan uudistusta.
- Tehdään tarvittavat muutokset lainsäädäntöön ja käytänteisiin Kelan ja kuntien yhteistyön parantamiseksi, jotta **sosiaalityön tarpeiden tunnistaminen, asiakkaan ohjaus ja henkilökohtainen palvelu** vaikeimmassa asemassa olevilla toteutuisivat.
- Kehitetään tulonsiirtoihin liittyviä palveluja osallistavaan ja ennaltaehkäisevään suuntaan.
- Hyödynnetään **monitoimijaista työotetta, etsivää työtä ja yhteisötyötä.**
- Johtamista ja yhteistyörakenteita uudistetaan.
- **Ehkäisevän toimeentulotuen** käyttöä suunnitelmallisen **sosiaalityön ja** etenkin **lastensuojelun välineenä** tulee edelleen vahvistaa laatimalla **valtakunnalliset kriteerit** sen myöntämiselle.
- **Digitalisaation** keinoja hyödynnetään nykyistä merkittävästi enemmän palvelutarpeessa olevien varhaisen tukemisen ja yhteisiasiakkuuden tehokkaan hoitamisen tueksi.
- Varmistetaan, että kielelliset oikeudet ja saavutettavuus toteutuvat. (HO, 159)

Palvelujärjestelmän kehittäminen ja käynnistettävät uudistushankkeet

- *Voimavarat terveydenhuollon tutkimukseen (mukaan lukien hoitotyö ja valtion määräraha yliopistotaseeseen terveyden tutkimukseen) ja sosiaalialan tutkimukseen sekä kehittämiseen turvataan pitkäjänteisesti.*
- **Rakennetaan Suomeen sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämisrakenne.** (HO, 150)
- **Uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden työnjakoa ja toimintatapoja:**
- Jaetaan tehtäviä yhä laajemmin eri ammattiryhmien välillä. **Moniammatillisten tiimien käyttö ja työnjaon kehittäminen** takaavat hoidon jatkuvuuden ja vaikuttavuuden, palvelujen sujuvuuden ja kustannusten hallinnan. (HO, 149)
- Laaditaan **sosiaalihuollon kehittämisohjelma** ja tuodaan sosiaalihuollon palveluita vahvemmin osaksi tulevaisuuden sote-keskusta. (HO, 149)
- Asiakaskeskeisyys on tulevien keskusten ytimessä. Hyvää johtamista sekä henkilökunnan ammattitaidon kehittymistä ja työhyvinvointia tuetaan. **Laajennetaan tutkimus- ja kehittämistoimintaa osana perustyötä.**
- Asiakaslähtöisyyttä parannetaan lisäämällä viikonloppu- ja iltavastaanottoja sekä matalan kynnyksen palvelupisteitä.
- Otetaan käyttöön **digitaalisia ja mobiileja palveluratkaisuja.**
- Varmistetaan tietovarantojen parempi käyttö sekä kehitetään tietojärjestelmiä. (HO ,149)

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden parantaminen ja perustason palveluiden saatavuuden parantaminen tulevaisuuden sotekeskuksissa

- Varmistetaan, että perusterveydenhuolto ja sosiaalipalvelut ovat jokaisen saavutettavissa oikea-aikaisesti ja laadukkaasti. Otetaan huomioon tuottajakentän monipuolisuus ja lähipalveluiden saavutettavuus.
Käynnistetään tulevaisuuden sote-keskusten kehittämisohjelma.
- Ohjelma nivoutuu yhteen sote-rakenneuudistuksen valmistelun ja toimeenpanon kanssa. **Kehittämisohjelman** tarkoituksena on myös vahvistaa kansalaisten luottamusta julkisesti järjestettyihin sote-palveluihin.
- Kehittämällä moniammatillisia sosiaali- ja terveystenkeskuksia, joissa hyödynnetään digitalisointia sekä tuodaan vastaanottotoimintaan uudella työnjaolla eri ammattilaisten työpanosta ja erityistason konsultaatioita (HO, 149)

Hyvinvoinnin ja terveyden - sekä lapsi- ja perheystävällisyyden edistäminen

- **Päätösten hyvinvointi- ja terveysvaikutukset** arvioidaan kattavasti
- **Päivitetään päihdetrategia** ehkäisevän työn edistämiseksi sekä päihdepalvelujen kokonaisuuden yhteensovittamiseksi.
- Laaditaan aiempaa valmistelua hyödyntäen **mielenterveysstrategia**, joka näkee mielenterveyden pääomana, turvaa mielenterveysoikeudet ja -palvelut, linkittää ne olemassa oleviin rakenteisiin, ehkäisee itsemurhia ja vahvistaa ammattilaisten osaamista. Samalla uudistetaan mielenterveys- ja päihdelainsäädäntö.
- Lisätään matalan kynnyksen elintapaohjausta ja ennaltaehkäiseviä toimia. Vähennetään riippuvuuksia (ml. pelihaittojen ehkäisy). (HO, 143)
- Vahvistetaan **sote-järjestöjen** toiminnan edellytyksiä sekä tuetaan järjestölähtöisen työn uudistamista ja monimuotoisuutta. (HO, 144)
- **Lapsiperhestrategialla** kohti lapsi- ja perhemyönteistä ja yhdenvertaista Suomea. Strategia perustuu tietoon ja tutkimukseen sekä edistää lapsenoikeuksien sopimuksen toimeenpanoa. Yhteisiin tavoitteisiin suunnataan hallinnon ja päätöksenteon lapsenoikeusperusteisuutta sekä palveluiden ja tukien lapsi- ja perhelähtöisyyttä yli hallinnonalarajojen edistävin toimin. Hallitus sitoutuu arvioimaan päätösten lapsivaikutuksia, edistämään **lapsibudjetointia, lasten hyvinvoinnin tietopohjan vahvistamista sekä lasten ja nuorten osallisuutta**. (HO, 145).
- Strategian tavoitteisiin sitoutetaan valtion ohella myös muut julkiset toimijat, etenkin kunnat ja kuntayhtymät, korkeakoulut ja opetuksen järjestäjät, järjestöt, seurakunnat sekä elinkeinoelämä. Valmistelussa hyödynnetään esimerkiksi Lapsen aika 2040 -raporttia. (HO, 144)

Lapsiperheiden palveluiden parantaminen ja toimeentulon turvaaminen sekä lastensuojelu

- Lapsiperheiden tukemiseksi toteutetaan hyvinvointia edistäviä sekä ongelmia ehkäiseviä ja korjaavia toimia. Madalletaan lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden saamisen kynnyistä, parannetaan oikea-aikaisuutta ja saatavuutta osana peruspalveluja. Tiivistetään niiden yhteyttä olemassa oleviin lasten ja perheiden palveluihin ja muihin palvelurakenteisiin.
- Turvataan alaikäisten päihdetyön palvelut alueellisesti ja kielellisesti. Tiivistetään eri hallinnonalojen yhteistyötä ja turvataan tiedonkulku.
- **Jatketaan lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa.** Levitetään perhekeskustoimintamallia ja kehitetään neuvoloita. Vahvistetaan parisuhdetyötä ja vanhemmuuden tukea esimerkiksi kasvatus- ja perheneuvolapalveluita parantamalla. Vahvistetaan sosiaalihuoltolain mukaisia perheiden ennaltaehkäiseviä palveluita ja helpotetaan perheiden kotipalvelun saamis- ja myöntämisedellytyksiä.
- Lastensuojelu yksin ei pysty vastaamaan paljon tukea tarvitsevien lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin. Turvataan erityistä tukea tarvitsevien moniammatilliset palvelut ja ja levitetään eri alojen ammattilaisten yhteistyöhön perustuvaa tiimimallia. (n. 50 milj€?) (HO 145)
- **Kehitetään lastensuojelun jälkihuoltoa.** Annetaan nuorelle riittävä tuki matkalla aikuisuuteen. **Lisätään turvakotipalveluiden saatavuutta (HO 146)**

TKI

- Laaditaan pitkän aikavalin suunnitelma, jonka avulla TKI-toimintaympäristö paranee, ja sitä kautta yksityisten ja julkisten investointien ja rahoituksen tasossa tavoitellaan 4 % bruttokansantuoteosuutta.
- Luodaan nykyisten toimintamallien pohjalta edellytyksiä eri puolilla Suomea toimiville **korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten** muodostamille **osaamiskeskittymille**.
- Vahvistetaan **myös ammatillista osaamisketjua korostamalla ammattikorkeakoulujen, oppilaitosten ja pk-yritysten** merkitystä suomalaisessa TKI-järjestelmässä.
- Innovaatio- ja tutkimuspolitiikan hallinnonrajat ylittävää koordinaatiota ja johtamista on vahvistettava läpi valtionhallinnon.
- Edistetään Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten sekä kotimaisten yritysten tutkimus- ja kehitystoiminnan sijoitusmaana.
- Vahvistetaan suomalaisen tutkimus- ja tiedeyhteisön kansainvälistä kilpailukykyä ja vetovoimaa panostamalla tutkimusympäristöihin ja tutkimusinfrastruktuureihin. (HO, 169)